

(Miként t. olvasóink lapunk I. füzetéből értesültek, a pénzügyi bizottság ez összegből 40.000 frtot törült, s így nem sok kilátás van arra, hogy a képviselőház a részletes tárgyalás alkalmával megszavazza az egész összeget, noha kétség nem lehet benne, hogy a minister ur a kiállítás czéljára csak annyit irányzott elő, mennyi arra az eszközölt előszámítások szerint szükségesnek ismerhető. Szerk.)

Dalmátországi erdészeti viszonyok.

A dalmátországi erdészeti állapotokról szólva, mindenkéül sajnálattal kell beismernünk, hogy ezek Dalmátiának legégetőbb sebet képezik.

Ki ez ország erdőségeinek nagyságát a statistikai adatok alapján itéli meg, az természetesen azt gondolhatná, hogy Dalmátia az erdődus országok egyike, mert a statistikai táblák 475.000 hold erdőt és 293.000 hold beerdősült legelőt, s így összesen 768.000 hold erdőterületet mutatnak ki, mely összeg egyenlő az ország területének $\frac{1}{3}$ -ával. És mégis két közép-nagyságu állami erdőttest, egy pár jól kezelt községi s több kis magánerdő kivételével, melyek összes területe 60.000 holdat tehet, ez ország erdővel nem bir, mert a fentemlitett és $\frac{2}{3}$ -ad részben a közbirtokosságot illető nagy erdőterületnek fáí, az ember és legelő marha (kecske) által alacsony, s gyakran csak fűmagasságu növényzetre alacsonyítottak le.

Ezen szomorú állapotnak főoka pedig a kecskék korlátlan legeltetése, különösen ez országban, mely 400.000 db kecskével bir, s melyből 1 mfdre 200 db jut, míg az egész birodalom többi országaiban alig van több kecske egy milliónál, vagy egy mértföldön 100-nál.

Letaroltatván az erdő, a fiatalos, miután csucsi a kecskék által folytonosan rongáltattak, erdővé nem növekedhetett, hanem a talaj fölött vízszintesen terjedett el. Így találhatni egész területeket, melyek alacsony (többnyire tölgy) cserjével oly sűrűen vannak benőve, hogy azokat nyárban távolból nézve az ember rétekeknek gondolná.

Ez erdőterületek az ottani kedvező égalj mellett könnyen válhatnak szép erdőkké, (mit egyébiránt a tapasztalás bizonyít) ha a fiatalosok a legelő marha elől mindaddig megvédve lennének, míg azok a marha szája alól kinőttek, mely cél elérésére pár év teljesen elegendő.

Mindezen oknál fogva az állam befolyásának oda kell irányulva lennie, hogy a mondott területek lassanként tilalom alá vétessenek (mert a legelő marháknak általános és egyidejű kitiltása az ottani élelmi viszonyok mellett lehetetlen) továbbá, hogy megfelelő felügyelő személyzet szerveztessék és a tettesek ellen szigorú s gyakorlatban levő sommás büntetések érvényesítsenek.

Az 1852. december 3-iki erdőtörvény már magában véve is hiányos, s annak legtöbb pontjai Dalmatiában a talaj, klíma és birtokviszonyoknál fogva épen nem is alkalmazhatók.

Igy például a nevezett törvény számos felügyelőszemélyzetet tételez fel, mi azonban itt nem az eset, mert a kormány a költségekhez nem akar járulni, az országnak pedig módjában nincs. Czélszerűbb lenne oly rendszabályokat léptetni életbe, melyek a népet kevés felvigyázó személyzet mellett is a gyakori kihágásoktól visszatartanák. Egy pár a gyakorlatból merített rendszabály többet érne, mint az erdőtörvény 88. §-a.

Az előbbi törvényhozás ezt be is ismerte, a midőn arra szoritkozott, hogy a kecskéket az erdőből végkép kitiltotta és a tuskó kiásást, valamint a gyökérzet eladását elkobzás büntetés mellett megtiltotta.

A mostani erdőtörvény által ellenben sem egyik, sem másik nincs határozottan megtiltva, és ha ebből egy ily tiltás közvetlenül lekövetkeztethető is, (mihhez egyébiránt egy foganasító rendelet is szükséges volna) ugy a büntetés ily esetben igen csekélyre szabatik ki.

Mig az 1852. év april-hó 19-én kelt 3934. sz. kormányrendelet minden az erdőben talált kecskére az állat elkobzása mellett egyenként 20 krt pengő pénzben, vagy 30 kr büntetést szabott ki, addig az erdőtörvény szerint a büntetés, az elkobzás kizárása mellett és tekintet nélkül az állatok számára 5—50 frtot tesz; mi mellett még megjegyzendő, hogy a gyakorlatban a hatóságok jobbra a legkisebb 5—10 frtig terjedő büntetést szabják ki. Ezen büntetés azonban csak akkor alkalmazható, ha az állatok idegen erdőben és legelve találtattak; nem áll ez azonban községi erdőkre nézve, melyekre a káresetek legnagyobb része esik.

Gyakran hallani azon állítást, hogy a kecskék tartása a nép életviszonyai folytán nélkülözhetlen. Ez állítás egyes és hegyes vidéken lévő községeknél indokolását találja, és hol t. i. az éghajlat zordonsága miatt a juhok szabad ég alatt nem tevelhetők át. De az ország sokkal nagyobb részén (sziget, sík,) a kecskék helyett egyáltalában az erdőre nézve épen nem ártalmas juhok tarthatók, melyek megfelelő nemesítés mellett több hasznot hajtának, mint a kecskék.

Egy más és nagyobb erdőkárosítás a gyökerek kiásása.

Miután a fák földfeletti részének tüzelés céljából való megszerzése azok lényegtelen méreteinél fogva, magát ki nem fizeti, azok gyökerestől ásatnak ki, s ez által az illető terület beerdősülésének minden reménye elvész, mert a mesterséges erdősítés vetés vagy ültetés által igen nehezen vihető keresztül (bóra, szárazság) vagy néhol épen kivihetetlen is, s ha itt-ott

azt műszakilag ki is lehetne vinni, az az aránytalan nagy költségek folytán nem létesíthető.

Egész községek gyökérfát égetnek, de sőt az ország fővárosának piaczára is eladás végett kizárólag ilyet szállítanak.

Azelőtt (már 1815.) a gyök eladása elkobzás büntetés mellett volt megtiltva, mely czélszerű és gyakorlati határozat az 1852-iki erdőtvény által meg lett szüntetve a nélkül, hogy megfelelővel pótoltatott volna. Az erdőrontáson kívül megemlítendő még az, hogy a meglazult talaj a bóra és eső által elsodortatván, a meztelen karst marad hátra.

Sok idős ember emlékszik még arra, hogy ott, hol most a meztelen karst meredezik elénkbe, a legszebb növésű szál-erdők állottak.

Itt tehát a legvégső ideje annak, hogy a kormány czélszerű törvények és határozatok által az országnak e nélkül kikerülhetlen végelpusztulását meggátolja.

Legujabb időben a kormány ez irányban kezdeményezett, és mennyiben községek és társulatoknak az újbólítás létesítése céljából jutalmat és segélyezésekre mérsékelt összeget engedélyezett, valamint növényeket s magvakat osztott ki, miután ez Dalmatiának elfoglalásától kezdve az óriási léptekkel haladó erdőpusztítást egész, majd a jelenkorig nyugodtan nézte. Egy erdőfelügyelő és több biztos is alkalmaztattak.

Mig azonban egyrészt sok fáradság és áldozattal egy évben pár hold beerdősíttetik, addig másrészt a még álló erdők területéből a holdak ezrei pusztítottak el az erdőkárosítások által ugyanazon idő alatt.

Födolog itt nem az igen költséges beerdősítés, hanem a még fennálló erdők fentartása, illetőleg azoknak természetes úton való felujtása.

A kecskéknek pl. 1 frttal való büntetésén, vagy még inkább azok elkobzásán kívül égető szükség van egy törvényre,

mely a községeket erdeiknek lassankénti tilalmazására szorítaná.

Örömmel értesültünk a felől, hogy ily törvényjavaslat már készen is van, s a legközelebbi ülészak alatt fog az országgyűlés elé terjesztetni. E nélkül az erdészeti személyzet sem leendő képes ezélt érne és a kiadások nem lennének indokolhatók.

Az erdőgazdaság megjavulására jótékony hatást fog gyakorolni az elkülönítési törvény is.

Jelenben az egész ország évi fanövedéke alig tesz többet 4 millió köblábnál, míg a szükséglet körülbelül 90.000 család részére 27 millió köblábra tehető, mely különbség Török- és Horvátországból való bevétel főleg pedig a tőke (szabályszerű fakészlet) felemésztése és a gyökerek kiásása által fedeztetik.

T. Z.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara véleménye a faárak jegyeztetése ügyében.*)

Nagyméltóságú minister ur! Folyó évi augusztus 6-án 1997. sz. a. kelt leiratával méltóztatott a tisztelettel alulirt kamarát felszólítani, hogy véleményes jelentést tegyen az országos erdészeti egyesület azon javaslatáról, mely szerint „hazánk valamennyi piacán az illető városi hatóságok által s továbbá a kereskedelmi s iparkamarák által is a székhelyökön és vidékükön fennálló fa- és erdőtermények árai pontosan jegyeztesenek s az árjegyzékek legalább havonként Nagyméltóságodhoz terjesztessenek fel.“

*) A kamara e véleménye az egyesületnek a faárak jegyzése tárgyában a földmivelése ministeriumhoz intézett s t. olvasóink előtt ismeretes előterjesztése alapján keletkezett. Közelebbiről közölni fogjuk az egyesületnek ezen véleményre vonatkozó nyilatkozatát is.